Γιά πρώτη φορά ὁ στρατηγός ΓΚΙΖΙΚΗΣ λύνει τή σιωπή του καί ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ

ΣΧΕΔΙΑΖΕΤΑΙ Η ΣΥΛΛΗΨΙ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗ μές στό προεδρικό γραφεῖο

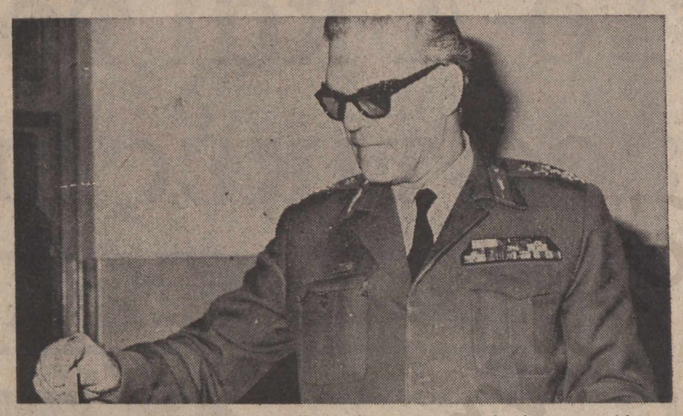

Ὁ στρατηγὸς Γκιζίκης ψηφίζει στὶς πρῶτες μετὰ τὴν μεταπολίτευσι δημοκρατικὲς ἐκλογές.

Βαρυσήμαντη ἀποκλειστική συνομιλία τοῦ στρατηγοῦ Γκιζίκη μέ τόν Γιάννη Μαρῆ

Γιατί ἀνέλαβα τὴν προεδρία τὴν 25 Νοεμβρίου 1973 — Ὁ παντοδύναμος Δ. Ἰωαννίδης — Καραμανλῆς πρὸς Γκιζίκη: «Μὰ ἔχει τόση δύναμι ὁ Ἰωαννίδης;» — Καὶ μετὰ τὴν μεταπολίτευσι, οἱ κίνδυνοι ἐξακολουθοῦν.

1 **Ὁ στρατηγὸς Φαίδων Γκιζίκης ἀποτελεῖ μιὰ μοναδικὴ περίπτωσι στὴν πολιτικὴ ἱστορία τῆς χώρας μας καί, ἴσως, ὅλων τῶν χωρῶν. Ἐπὶ 8μηνο «Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας» τοῦ δικτατορικοῦ «καθεστῶτος Ἰωανίδη», συνέχισε νὰ εἶναι Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας ἐπὶ πεντάμηνο καὶ μετὰ τὴν πτῶσι τῆς δικτατορίας καὶ τὴν ἀποκατάστασι τῆς ὁμαλῆς πολιτικῆς ζωῆς στὸν τόπο. Ὅρκισε τὴν κυβέρνησι «ἀνδρεικέλων» τοῦ Ἰωαννίδη καὶ τὴν κυβέρνησι Ἐθνικῆς Ἑνότητος τοῦ Κ. Καραμανλῆ. Ἔπαιξε στὰ γεγονότα τῶν τελευταίων χρόνων στὴ χώρα μας ἕναν πρωταγωνιστοῦντα καί, ἐκ πρώτης τουλάχιστον ὄψεως, ἀντιφατικὸ ρόλο. Ἐπίστεψε στὸ καθεστὼς τῆς 21ης Ἀπριλίου, χωρὶς νὰ *εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πρωταγωνιστάς του, τὸ* ὑποστήριξε καὶ ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς βασικοὺς παράγοντες τῆς ἀνατροπῆς τοῦ καθεστῶτος αὐτοῦ.**

Ἦταν ἀπὸ χρόνια φίλος τοῦ ταξιάρχου Ἰωαννίδη, τὸν βοήθησε στὴν ἀνατροπὴ τοῦ Γ. Παπαδόπουλου, ἔγινε πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, τοῦ καθεστῶτος του καὶ συγχρόνως ὑπῆρξε ἐκ τῶν πρωταγωνιστῶν, ἂν ὄχι ὁ πρωταγωνιστής, τῆς μεταπολιτεύσεως τῆς 23ης Ἰουλίου 1974. Διετηρήθη ἐπὶ πέντε μῆνες — ἀπὸ τὴν 24η Ἰουλίου ὡς τὴν 17η Δεκεμβρίου — πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας, μὲ πρωθυπουργὸ τὸν σημερινὸ Πρωθυπουργὸ κ. Κ. Καραμανλῆ καὶ ἀναμφισβητήτως ἐβοήθησε ἀποτελεσματικὰ τὴν σταθεροποίησί της, κατὰ τοὺς πρώτους, τουλάχιστον, μῆνες τῆς μεταπολιτεύσεως.

ΚΑΙ δὲν εἶναι οἱ μόνες ἐνέργειες τοῦ στρατηγοῦ, ποὺ ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηρίσῃ κανεὶς ἀντιφατικές. Ἐβοήθησε τὸν κ. Κ. Καραμανλῆ καὶ γενικώτερα τὴν πολιτικὴ ἡγεσία τῆς χώρα στὴν ἀποκατάστασι καὶ σταθεροποίησι τῆς Δημοκρατίας, ἐνῶ ἐξακολούθησε νὰ μένῃ φίλος τοῦ ταξιάρχου Δ. Ἰωαννίδη, νὰ συναντιέται μαζί του, νὰ τὸν ἐκτιμᾶ (ἐκτίμησι πού, ὅπως θὰ φανῆ στὴ συνομιλία μας ποὺ θὰ ἀκολουθήσῃ, διατηρεῖ ἀκόμη γιὰ τὸν κατάδικο σήμερα ἀρχηγὸ τῆς ΕΣΑ).

Ἀντισυνταγματάρχης τὴν ἐποχὴ τοῦ κοινοβουλευτικοῦ καθεστῶτος, ἔμενε στὸ σπίτι του τῆς Φιλοθέης. «Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας» τοῦ Νοεμβριανοῦ καθεστῶτος, ἐξακολούθησε νὰ κατοικῆ στὸ ἁπλὸ σπίτι, στὸ ὁποῖο ἄλλωστε κατοικεῖ καὶ σήμερα. Τὴν ἐποχὴ τῆς «προεδρίας» του περιοριστηκε — ὅπως ὁ συντάκτης αὐτοῦ τοῦ κειμένου ἐξακρίβωσε — στὸν κανονικὸ μισθὸ τοῦ στρατιωτικοῦ του βαθμοῦ, ἀρνήθηκε τὶς «ἀνακτορικὲς» κατοικίες ποὺ τοῦ προτάθηκαν, ἔζησε τὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ ποὺ θὰ ζοῦσε ὁ κάθε ὁμοιόβαθμός του καὶ σήμερα περιορίζεται στὴν σύνταξι τοῦ στρατηγοῦ. Στὸ γνωστὸ «προεδρικό» του διάγγελμα τῆς 25ης Νοεμβρίου 1973 ὑπῆρξε μετριοπαθῆς καὶ σεμνός. Τὸ ἴδιο ἐξακολούθησε νὰ μένῃ ὡς τὸ τέλος τῆς «προεδρίας» του — καὶ εἶναι καὶ σήμερα.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὁ ὁποῖος ἔπαιξε τόσο βασικὸ ρόλο σὲ κρίσιμες γιὰ τὴ ζωὴ τῆς χώρας μας στιγμές καὶ σὲ δραματικὰ γεγονότα, εἶχε ἀρνηθῆ ἐπιμόνως νὰ μιλήσῃ δημοσίᾳ ὡς σήμερα. Ἂν προσπαθήσαμε νὰ ἐπιτύχωμε τὴν συνάντησι καὶ συνομιλία μὲ τὸν στρατηγὸ Φαίδωνα Γκιζίκη, ποὺ δὲν τὸν εἴχαμε ὡς ἐκείνη τὴ στιγμὴ γνωρίσει προσωπικά, εἶναι γιατὶ πιστεύομε πὼς εἶναι ἀπαραίτητο καὶ γιὰ μᾶς τοὺς σημερινοὺς καὶ γιὰ τὸν ἱστορικὸ τοῦ μέλλοντος νὰ ὑπάρξῃ ἡ γραπτὴ αὐθεντικὴ ὑπεύθυνη μαρτυρία τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἔπαιξε βασικὸ ρόλο στὰ κρίσιμα γεγονότα τῆς ἐποχῆς μας καί, ὁπωσδήποτε, βρέθηκε στὸ ἐπίκεντρο τῶν γεγονότων αὐτῶν.

Ὁ στρατηγὸς Γκιζίκης μᾶς ἔδωσε, στὴν προσωπικὴ συνάντησι μαζί του, τὴν ἴδια ἐντύπωσι ποὺ ἔδωσε στὸν ἑλληνικὸ Λαό, μὲ τὸ «προεδρικό» του διάγγελμα τῆς 25ης Νοεμβρίου τοῦ 1973, ἐντύπωσι, ποὺ τόσες διαψευσθεῖσες ἐκ τῶν ὑστέρων ἐλπίδες ἐγέννησε τὴν πρώτη μέρα τῆς ἀνατροπῆς τοῦ Γ. Παπαδοπούλου. Μετριόφρων, σεμνός, λιγόλογος, εἰλικρινής, κερδίζει τὸν συνομιλητή του. Δὲν προσπαθεῖ νὰ ἀποφύγῃ ἢ νὰ δικαιολογήσῃ τίποτε, διατηρεῖ τὶς ἀντιλήψεις, τὶς ἐκτιμήσεις καὶ τὶς συμπάθειές του (διατηρεῖ, ὅπως ἀναφέραμε, τὴν ἐκτίμησι καὶ συμπάθεια γιὰ τὸν φίλο του Δ. Ἰωαννίδη), ἀναγνωρίζει τὰ λάθη.

Ο ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΜΑΣ ΔΕΣΗ ΟΛΟΥΣ

Ρωτᾶμε τὸν στρατηγὸ Γκιζίκη:

— Στρατηγέ, σὲ μιὰ προηγούμενη ἔρευνά μου, ὑπουργοὶ τῆς κυβερνήσεως Ἀνδρουτσοπούλου, μοῦ εἶπαν ὅτι συνεργάζεσθε μὲ ἄλλους ἀνωτάτους ἀξιωματικοὺς γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Ἰωαννίδη καὶ τὴν ἀποκατάστασι τῆς ὁμαλότητος.

— Δὲν εἶναι σωστό. Ἐπίστευα, ἀπὸ τὴν πρώτη μέρα τῆς ἀνατροπῆς Παπαδοπούλου, στὴν ἀλλαγή. Ἀλλὰ ἐπίστευα, ὅτι αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῆ μόνον διὰ τῆς πειθοῦς.

— Διὰ τῆς πειθοῦς; Νὰ *πείσετε* δηλαδὴ ποιόν;

— Τὸν κ. Ἰωαννίδη. Μόνον ἐὰν ἐκεῖνος ἐπείθετο ἡ ἀλλαγή, τὴν ὁποία —ὅπως σᾶς εἶπα— πίστευα καὶ ἐπεδίωκα, ἦταν δυνατή. Βιαία ἀλλαγὴ τοῦ καθεστῶτος ἦταν ἀδύνατη.

— Ἦταν τόσο δυνατός;

— Ὁ κ. Ἰωαννίδης; (Ὁ στρατηγὸς Γκιζίκης μιλᾶ γιὰ ὅλα τὰ πρόσωπα στὰ ὁποῖα καὶ σήμερα ἀναφέρεται, στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικούς, μὲ τὸ «ὁ κύριος»: «Ὁ κ. Παπαδόπουλος», «ὁ κ. Μακαρέζος» κ. λ.π.). Ναί. Τὴν ἐρώτησι, ποὺ μοῦ κάνετε τώρα ἐσεῖς, μοῦ τὴν ἔκανε σὲ κρίσιμες στιγμές, μετὰ τὴν μεταπολίτευσι καὶ ὁ πρωθυπουργὸς κ. Καραμανλῆς. Καὶ τοῦ ἔδωσα τὴν ἴδια ἀπάντησι: Ναί. Ὁ Ἰωαννίδης ἦταν πολὺ δυνατός. Ἕνα πλῆθος ἀξιωματικῶν ἦταν ἕτοιμοι νὰ πέσουν στὴ φωτιά, ποὺ λένε, σ' ἕνα νεῦμα του.

— Μὲ συγχωρεῖτε, στρατηγέ μου. Τὴν ἀπάντησι αὐτὴ τὴν δώσατε στὸν κ. Καραμανλῆ, ὅταν ἤδη ἦταν πρωθυπουργός;

— Μάλιστα.

— Τὰ πρῶτα εἰκοσιτετράωρα τῆς πρωθυπουργίας του;

— Ἀρκετὰ ἀργότερα.

— Θέλετε νὰ πῆτε ὅτι καὶ τότε ὁ Δ. Ἰωαννίδης διατηροῦσε δύναμι στὸ στράτευμα;

— Ἀκριβῶς. Ἡ δύναμίς του ἐμειώνετο βέβαια μὲ τὶς ἐνέργειες τῆς κυβερνήσεως Καραμανλῆ (μεταθέσεις ἀξιωματικῶν κ.λ.π.), ἀλλὰ τὴ διατηροῦσε ἀκόμη.

— Καὶ τὴν μέρα τῆς ἱστορικῆς ἀλλαγῆς; Τὸ κρίσιμο εἰκοσιτετράωρο 23—24 Ἰουλίου τοῦ 1973;

— Τὴν διατηροῦσε ἀκέραιη.

— Ἂν ἀντιλαμβάνωμαι καλά, θέλετε νὰ πῆτε ὅτι ὁ Δ. Ἰωαννίδης θὰ μποροῦσε νὰ ματαιώσῃ τὴν ἀλλαγὴ τῆς 23ης Ἰουλίου;

— Ἀναμφισβητήτως. Μποροῦσε τότε, ἂν ἤθελε, νὰ μᾶς «δέσῃ» μέσα στὸ γραφεῖο μου καὶ τοὺς πέντε. Τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων στρατηγὸ Μπονάνο, τοὺς ἀρχηγοὺς Στρατοῦ, Ναυτικοῦ, Ἀεροπορίας κι' ἐμένα.

Ἀπὸ ποῦ ἀντλοῦσε αὐτὴ τὴ δύναμι ὁ ἀρχηγὸς τῆς ΕΣΑ —κατὰ τὴν γνώμη τουλάχιστο τοῦ στρατηγοῦ Γκιζίκη— θὰ τὸ δοῦμε στὴν ὥρα του. Ὁ στρατηγὸς μᾶς ἔδωσε τὴν ἐξήγησι, πού, σὲ σχετικὴ ἐρώτησι, ἔδωσε καὶ στὸν ἴδιο τὸν πρωθυπουργὸ πλέον κ. Καραμανλῆ.

Πρὶν μποῦμε στὴ διεξοδικὴ συνομιλία μας γιὰ νὰ γεγονότα ποὺ καλύπτουν τὴν περίοδο Νοεμβρίου 1973 — καὶ ἀρκετὰ πρὶν — μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1974, ὅταν ὁ στρατηγὸς Γκιζίκης παρέδωσε τὴ θέσι του στὸν ἐκλεγέντα ἀπὸ τὴν Ἐθνοσυνέλευσι πρόεδρο ἀκαδημαϊκὸ κ. Μ. Στασινόπουλο, μιὰ ἀκόμη κρίσιμη ἐρώτησι:

— Στρατηγέ, κατὰ τὸ διάστημα τῆς δεύτερης, ἂν μποροῦμε νὰ τὴν ποῦμε ἔτσι, προεδρίας σας, ἀπὸ τὴν μεταπολίτευσι δηλαδὴ τῆς 23ης Ἰουλίου ὡς τὴν ἀποχώρησί σας τὸν Δεκέμβριο τοῦ '74, ἐκινδύνευσε ἡ Δημοκρατία καὶ προσωπικὰ ὁ κ. Καραμανλῆς;

— Ναί. Σὲ τέσσερεις τουλάχιστον περιπτώσεις καὶ ἡ ὁμαλότης καὶ ὁ κ. Καραμανλῆς προσωπικά, ἀντιμετώπισαν κινδύνους. Ὑπῆρξε μάλιστα μιὰ περίπτωσι, ποὺ σχεδιάστηκε ἡ σύλληψις τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ μέσα στὸ ἴδιο τὸ προεδρικὸ γραφεῖο του.

— Ἐλάβατε γνῶσι αὐτοῦ τοῦ σχεδίου;

— Μοῦ ἐπροτάθη.

— Ἀπὸ συγκεκριμένα πρόσωπα;

— Ναί. Ἕναν πολιτευόμενο καὶ ἕναν στρατιωτικό.

Τὸ ποιοί τὴν ἐπρότειναν, πῶς ἐματαιώθη, πῶς ὁ κίνδυνος ἐξακολούθησε, θὰ τὰ ἐκθέσωμε στὴ συνέχεια. Οἱ ἐρωτήσεις καὶ οἱ ἀπαντήσεις αὐτὲς δὲν εἶναι οἱ πρῶτες τῆς συνομιλίας μας μὲ τὸν στρατηγὸ Γκιζίκη. Ἂς προσπαθήσωμε νὰ δώσωμε τὴ φυσικὴ σειρὰ τῆς συνομιλίας μας.

— Ποιό ἦταν τὸ σχέδιο;

— Εἴκοσι ἀξιωματικοὶ θὰ ἐπερίμεναν στὸ γραφεῖο, πλάϊ στὸ δικό μου. Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Καραμανλῆς ἐπρόκειτο νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ γραφεῖο μου, γιὰ νὰ συνεννοηθοῦμε ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς προκηρύξεως τῶν ἐκλογῶν. Ἀπὸ ἐμένα ζητοῦσαν νὰ τοὺς πληροφορήσω τὴν ἀκριβῆ μέρα καὶ ὥρα, ποὺ ὁ πρωθυπουργὸς θὰ ἤρχετο στὸ γραφεῖο μου. Ἡ ὁμὰς τῶν ἀξιωματικῶν θὰ περίμενε, ὅπως σᾶς εἶπα, στὴ διπλανὴ αἴθουσα κα. τὴν ὥρα ποὺ θὰ συζητούσαμε, θὰ ὁρμοῦσε καὶ θὰ συνελάμβανε τὸν πρωθυπουργό.

Ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀντίδρασι τοῦ στρατηγοῦ Γκιζίκη σ' αὐτὸ τὸ σχέδιο, τὰ πρόσωπα τῶν συνωμοτῶν καὶ τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους τὰ σχέδια αὐτὰ ματαιώθηκαν, θὰ μιλήσωμε στὴν ὥρα τους.

ΑΓΝΩΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Πρὶν ἀπ' αὐτὸ ὅμως μποροῦμε νὰ ποῦμε πὼς στὴν ἄκρως ἐνδιαφέρουσα αὐτὴ συνομιλία μας, ἀπεκαλύφθησαν, μὲ συγκεκριμένα στοιχεῖα, ἡμερομηνίες καὶ ὀνόματα, γεγονότα τοῦ ἢ σὰν ἀόριστοι ψίθυροι ἔφτασαν στὸ Λαό ἤ, μέχρις αὐτῆς τῆς στιγμῆς, ἔμειναν παντελῶς ἄγνωστα.

Συγκεκριμένως: Κλοῦσεις καὶ προτάσεις στὸν στρατηγὸ Γκιζίκη στὴν περίοδο τοῦ «καθεστῶτος Ἰωαννίδη» καὶ τῆς προεδρίας τοῦ στρατηγοῦ ἀπὸ τὴν πλευρὰ κύκλων ποὺ ἐνεφανίζοντο ὡς «κύκλοι Καραμανλῆ». Προτάσεις ἀπὸ τὴν πλευρὰ τοῦ περιβάλλοντος τοῦ τεώς βασιλέως Κωνσταντίνου. Προτάσεις ἀπὸ τὴν πλευρὰ παραγόντων τοῦ πρώην καθεστῶτος Παπαδοπούλου, ποὺ ἀφοῦ δὲν ἀποκατέστησαν τὴν ὁμαλότητα τὴν ἐποχὴ τῆς παντοδυναμίας τους, πρότειναν τώρα τὴν παράδοσι τῆς ἐξουσίας στοὺς πολιτικοὺς γενικώτερα καὶ στὸν κ. Κ. Καραμανλῆ εἰδικώτερα. Σχέδια γιὰ τὴν ἀντικατάστασι τοῦ Ἀνδρουτσόπουλου καὶ τῆς κυβερνήσεώς του μὲ κυβέρνησι ὑπὸ γνωστὴ προσωπικότητα καὶ ἄλλα.

Ἀλλὰ ἂς γυρίσωμε στὴ φυσικὴ σειρὰ τῆς συνομιλίας μας μὲ τὸν στρατηγό.

ΓΙΑΤΙ ΕΓΙΝΑ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

— Στρατηγέ, πρὶν σᾶς ρωτήσω γιατί συνεργαστήκατε στὴν ἀνατροπὴ τοῦ καθεστῶτος Παπαδοπούλου, θὰ σᾶς ρωτήσω: Γιατί δεχτήκατε τὴν προεδρία αὐτοῦ, ποὺ θὰ μποροῦσαμε νὰ ποῦμε «καθεστὼς Ἰωαννίδη»; Ἢ μήπως κάνω λάθος καὶ δὲν ἦταν ἐκεῖνος — ὁ ταξίαρχος Ἰωαννίδης — ποὺ διοικοῦσε ἐκ τοῦ ἀφανοῦς καὶ ἀπεφάσιζε;

— Ἐκεῖνος ἦταν.

— Λοιπόν, γιατί δεχτήκατε;

— Τὸ «δέχτηκα», δηλαδή, παίρνει λίγη συζήτησι. Συμφώνησα ἀπόλυτα, καὶ στὴ συνέχεια θὰ σᾶς ἐξηγήσω γιατί, στὴν ἀνάγκη τῆς ἀνατροπῆς τοῦ Παπαδοπούλου. Ἦταν μια σκέψι ποὺ εἶχε ὡριμάσει στὸ νοῦ μου καὶ σὲ πολλοὺς ἀξιωματικοὺς δυόμισι ἢ τρία χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴν 25η Νοεμβρίου. Ὅταν ὁ κ. Ἰωαννίδης — μὲ τὸν ὁποῖον μὲ συνέδεε παλιὰ προσωπικὴ καὶ οἰκογενειακὴ γνωριμία — μοῦ τὸ πρότεινε, δέχτηκα νὰ τὸν βοηθήσω. Ἀλλὰ ἐζήτησα καὶ ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ ἀπὸ τὸν συνεργάτη του Παλλαΐνη, τὸν μεγαλύτερο τῶν ἀδελφῶν, μετὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σχεδίου, νὰ μ' ἀφήσουν νὰ πάω στὸ σπίτι μου νὰ ἠρεμήσω. Εἶχα καὶ προσωπικοὺς λόγους τότε. Λίγο πρὶν εἶχε ἀποβιώσει ἡ πρώτη μου σύζυγος καὶ ἤθελα νὰ ἡσυχάσω. Ἐπέμειναν.

— Γιατί;

—Ἴσως γιατὶ ἐπίστευαν ὅτι εἶχα τὶς συμπάθειες καὶ τὴν ἐκτίμησι τῶν «μικρῶν» ἀξιωματικῶν, ἐννοῶ λοχαγούς, ταγματάρχες, συνταγματάρχες.

— Καὶ δεχτήκατε. Γιατί;

— Μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ κατορθώσω σ' ἕνα μικρὸ σχετικὰ διάστημα νὰ παραδώσω τὴν ἐξουσία στὴν πολιτικὴ ἡγεσία τοῦ τόπου, ποὺ ἐπίστευα ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο.

— Στὸν κ. Καραμανλῆ;

—Ἐκείνη τὴ στιγμὴ δὲν σκεπτόμουν πρόσωπα, οὔτε καὶ μ' ἐνδιέφεραν. Τὸ ζήτημα ἦταν νὰ ἀπαγγιστρωθοῦν οἱ ἐνοπλες δυνάμεις ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐμπλοκή. Λίγες μέρες μετὰ τὴν ἀνάληψι ἐκ μέρους μου τῆς προεδρίας τῆς Δημοκρατίας, συνεζήτησα μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων στρατηγὸ Γρ. Μπονάνο. Εἶπα, σὲ γενικὲς γραμμές, ὅτι πρέπει νὰ ὁδεύσωμεν πρὸς τὴν ὁμαλότητα. Τὸν κ. Μπονάνο τὸν βρήκα ἀρκετὰ σύμφωνο. Εἴχαμε μάλιστα σὲ λίγες μέρες καὶ ἄλλη σχετικὴ συζήτησι.

ΕΝ ΓΝΩΣΕΙ ΤΟΥ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

— Αὐτὰ γινόταν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ Δ. Ἰωαννίδη;

— Καθόλου. Σᾶς εἶπα, τὴν πραγματοποίησι τῆς ἀλλαγῆς τὴν ἔβλεπα μόνο διὰ τῆς πειθοῦς. Παρ' ὅλη τὴ συμπάθεια πού, νόμιζα, ὅτι μοῦ εἶχαν οἱ «μικροὶ» ἀξιωματικοί, σὲ περίπτωσι διαφωνίας, ἐκεῖνον θὰ ἄκουγαν καὶ ὄχι ἐμένα.

— Ἀνακοινώσατε, λοιπόν, τὶς σκέψεις σας καὶ στὸν ταξίαρχο Ἰωαννίδη.

— Τότε, ποὺ πρωτομίλησα γι' αὐτὸ καὶ στὸν στρατηγὸ Μπονάνο. Ὁ κ. Μπονάνος ὅπως σᾶς εἶπα, φάνηκε ἀρκετὰ σύμφωνος. Ὁ κ. Ἰωαννίδης εἶπε ἀόριστα «ναί... ναί...». Ἀλλὰ δὲν ἔδωσα μεγάλη πίστι στὰ λόγια του.

— Ἐπειδὴ τὸν θεωρούσατε ἀνειλικρινῆ;

—Ὄχι. Ὁ Ἰωαννίδης ἦταν «μπεσαλῆς» καὶ ὅταν ἔδινε τὸν λόγο του πάντοτε τὸν κρατοῦσε. Ἀλλὰ ἦταν πολὺ ἀόριστα αὐτὰ τὰ «ναί...ναί...». Δὲν εἶχα μεγάλη πίστι στὰ λόγια του, γιατὶ ἤξερα ὅτι ἐπηρεάζεται ἀπὸ τοὺς «μικροὺς» ἀξιωματικούς (λοχαγούς, ταγ)χας, συν)χας), στοὺς ὁποίους ἄλλωστε καὶ ἐστηρίζετο. Καὶ οἱ «μικροὶ» ἦταν θερμόαιμοι. Δὲν εἶχαν τὴν ὡριμότητα ποὺ ἀπαιτοῦσαν οἱ περιστάσεις. Στὶς παραμονὲς τῆς Πρωτοχρονιᾶς τοῦ '74, ἕνα μήνα δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀνατροπὴ τοῦ Γ. Παπαδοπούλου, κάλεσα στὸ γραφεῖο μου τὸν στρατηγὸ Μπονάνο καὶ τὸν ταξίαρχο Ἰωαννίδη νὰ συνεννοηθῶ γιὰ τὸ διάγγελμα ἐπὶ τῇ 1η τοῦ ἔτους.

— Γιατί αὐτοὺς τοὺς δυὸ καὶ ὄχι τὸν πρωθυπουργό;

— Μόνο μὲ αὐτοὺς τοὺς δύο συνεννοούμουν. Τὸν κ. Ἀνδρουτσόπουλο τὸν ἀπέφευγα. Δὲν ἔκρινα ὅτι ἦταν ὁ κατάλληλος πρωθυπουργός.

— Τότε γιατί ἔγινε;

— Τοῦ εἶχε ἐμπιστοσύνη ὁ κ. Ἰωαννίδης. Ἔτσι, μὲ τὴν ἐπιμονή μου, μπῆκε στὸ διάγγελμα μιὰ παράγραφος, πού, θὰ θυμόσαστε, ἔλεγε πὼς θὰ ἐπιδιώξωμε ἕνα Σύνταγμα παραδεκτὸ ἀπὸ ὅλες τὶς παρατάξεις.

Τὴν ἄνοιξι τοῦ 1974 ξανακάναμε, πάλι οἱ τρεῖς μας, αὐτὴ τὴ συζήτησι γιὰ τὴν ἀνάγκη τῆς ἀλλαγῆς. Ὁ κ. Ἰωαννίδης μοῦ ὑποσχέθηκε πὼς τὸν Αὔγουστο θὰ ἔκανε ὁρισμένα «ἀνοίγματα». Ἐπέμεινα αὐτὰ τὰ «ἀνοίγματα» νὰ γίνουν ἐνωρίτερα. Ὁ κ. Ἰωαννίδης εἶπε πὼς δὲν ἦταν ἡ κατάλληλη στιγμή, γιατὶ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη εἶχαν ἀρχίσει οἱ διενέξεις μὲ τὴν Τουρκία, εἶχε τεθῆ θέμα ὑφαλοκρηπίδος, Αἰγαίου κλπ., ἔβγαινε καὶ δὲν ἔβγαινε τὸ «Τσανταρλὶ» καὶ ἦταν καὶ ἡ Πορτογαλία.

— Ποιά σχέσι εἶχε ἡ Πορτογαλία;

— Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, τέλος Ἀπριλίου τοῦ '74, εἶχε ἀνατραπῆ τὸ δικτατορικὸ καθεστὼς της καὶ ὁ κ. Ἰωαννίδης δὲν ἤθελε νὰ φανῆ ὅτι τό ἑλληνικὸ καθεστὼς εἶχε δειλιάσει ἀπὸ τὰ γεγονότα τῆς Πορτογαλίας. Τὸ δέχτηκα, γιατὶ δὲν μποροῦσα νὰ κάνω κι' ἀλλιώς. Σᾶς εἶπα: Παρὰ τὴ συμπάθεια καὶ τὸν σεβασμό, θὰ μποροῦσα νὰ πῶ καὶ τὴν ἀγάπη, ποὺ μοῦ εἶχαν οἱ «μικροὶ» ἀξιωματικοί, τὸ ἤξερα πὼς στὸν Ἰωαννίδη θὰ ὑπήκουαν.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε, στρατηγέ μου, ἀλλὰ ἔτσι ποὺ μοῦ τὰ λέτε, ὁ ρόλος σας ἦταν — πῶς νὰ τὸ πῶ; — διακοσμητικός.

— Θέλετε νὰ πῆτε πὼς ἤμουν μιὰ μαριονέττα.

— Ὄχι, ἀλλά...

—Ἤμουν. Καὶ τὸ τὸ ἤξερα πὼς ἤμουν. Διάβαζα τὰ ξένα δελτία, «Ντώυτσε Βέλε» κλπ. καὶ ἔβλεπα πὼς μὲ ἀποκαλοῦν «μαριονέττα». Δὲν εἶχαν ἄδικο. Ἀλλὰ μόνο ἔτσι μποροῦσα ἴσως — σᾶς ἐπαναλαμβάνω ὄχι διὰ τῆς βίας, διὰ τῆς πειθοῦς— νὰ κάνω κάτι.

— Καὶ νομίζω πὼς στὴν κρίσιμη στιγμὴ τὸ κάνατε.

— Θὰ κριθῆ. Ὁπωσδήποτε σὲ περίπτωσι διαφωνίας μου μὲ τὸν Ἰωαννίδη, οἱ ἀξιωματικοὶ θὰ ἀκολουθοῦσαν τὸν Ἰωαννίδη.

— Εἶχε ὀργάνωσι;

—Ἦταν μπασμένος ἀπὸ χρόνια στὶς συνωμοσίες.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΗΣ

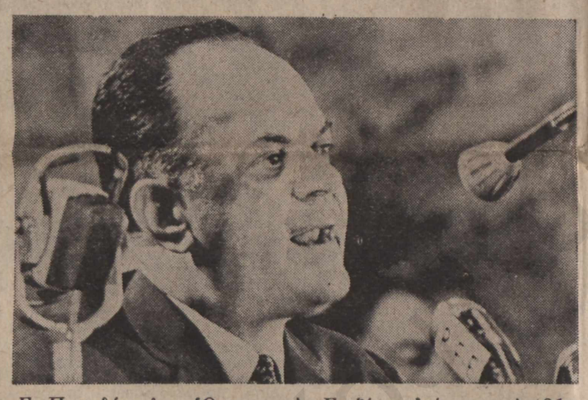

Γ. Παπαδόπουλος: Ὁ στρατηγὸς Γκιζίκης ἐπίστεψε στὴν 21η Ἀπριλίου, ἀλλὰ συνεργάστηκε στὴν ἀνατροπὴ τοῦ ἀρχηγοῦ της.

Ἡ κρίσιμη στιγμὴ τὴν νύχτα τῆς 23ης πρὸς 24η Ἰουλίου 1974. Ὁ Κων. Καραμανλῆς ὁρκίζεται πρωθυπουργὸς ὑπὸ πρόεδρο τὸν στρατηγὸ Φαίδωνα Γκιζίκη.

ΑΥΡΙΟ: Ἡ συνέχεια τῶν ἀποκαλύψεων τοῦ στρατηγοῦ Γκιζίκη. ● Πῶς θὰ ἐδέχετο ὁ Κωνσταντῖνος νὰ ἐπανέλθη στὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν πτῶσι τοῦ Παπαδόπουλου. ● Ἡ πρωθυπουργία Ἀνδρουτσοπούλου ἀπογοητεύει. ● Σὲ ἀναζήτησι νέου πρωθυπουργοῦ. ● Τὸ ὑπόμνημα τοῦ στρατηγοῦ Τσακαλώτου. ● Οἱ Λαδᾶς καὶ Μακαρέζος πρότειναν πρωθυπουργία Κων. Καραμανλῆ.

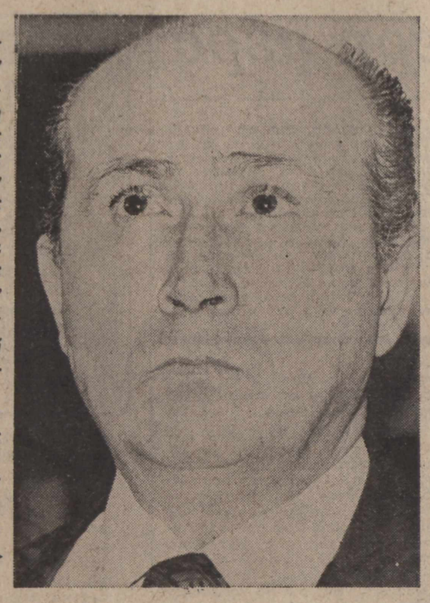

Ὁ Δ. Ἰωαννίδης. «Ἦταν πανίσχυρος. Ἡ μόνη πιθανότης ἀλλαγῆς ἦταν «ἡ μέθοδος τῆς πειθοῦς», λέει ὁ στρατηγὸς Φαίδων Γκιζίκης. Νὰ πεισθῆ ὁ Δ. Ἰωαννίδης γιὰ τὶς ἀπαραίτητες ἀλλαγὲς τοῦ καθεστῶτος τῆς 25ης Νοεμβρίου.